

И.Е. ВИНОКУРОВ ТӨРҮТТЭРИН ОЛОҔО ХАННАНЬ?

Нам оройуонуттан политическай-государственной деятель М.К. Аммосов кэннигтэн республикаҕа киэнник биллибит общественной-государственной деятель Винокуров И.Е. аата умнуллубат. Улуу дьоннор төһө да өр кэм аастар, олохторун олохторун бэлиэтэ эбии арыллан иһэр. Маассабай информация биэриилэригэр, Намга буолталаабыт үбүлүөйдэргэ да ахтыллыбакка хаалбыт биир түгэни кини чугас уруута Нам селотун Октябрьскай 10-гар олохтоох Ылдьаа Көстөкүүнэбис Винокуровтан көнүлүктөн, сүбэлэһэн баран дьон сэнээриитигэр тиэрдэргэ быһаарынныбыт.

Ылдьаа аҕата 2-с сэриигэ ыгырыллан, Ржевкэ өлбүтэ. Кини кавалерист этэ. «Ким да, туох да умнуллубат» девизинэн салайтаран, Казахстантан кэлэ сылдьан, 20.04.95 с. Ылдьаа аҕатын туһунан «Энсиэлигэ» ыстатыйа таһаартарбытым. Ойорос арыыга (билигин Маяктаах диэн ааттанар) 1932 сылтан 1937 сылга дылы «Максим Аммосов» колхоз тэриллэ сылдьыбыта. Ылдьаа дьонно уонна мин эбэм бу колхоз үлэһиттэрэ этилэр. Ылдьаа ийэтэ Балаабыс аһыытын уйбакка сэрии кэмигэр өлөн, үс оҕо тулааһа хаалан, урууларыгар иитиллибиттэрэ. Биһиги иккиэн сэри тулааһахтарабыт, онон үчүгэйдик көрсөөччүбүт. Мин киниэхэ оҕо сылдьан бэрт дьулайар сирбитигтэн колхоз ыанньыгын хомуйарбытын кэпсээбиппэр Ылдьаа сэмэйдик: «Ити Илья Егорович дьонун өтөхтөрө ээ», — диэбитэ. 1937 с. колхозпут М. Горькай аатын сүкпүтэ уонна колхозтар бөдөнсүйүүлэригэр «Кыһыл ынах-сыска» (Аппааньга кииннээх) холбоспута. Онон «Килбэй» мин төрөөбүт сайылыгым «Сыгыган күөлгэ» көспүтэ. Сэрии кэмигэр мин окко кириэх иннинэ ынах этэрэrim, үт сүүрдэrim уонна ньирийдэри бүтэйгэ аһата ыгыһарым. Киһэтин иккиэ буолан колхоз ыанньыгын хомуйа барарбыт. Ыам быһыыгар дьахталлар оҕуһунан арыыга оттуу киирэллэрэ. Хараҥага төннөллөрө. Онон биһиги ынахтары хомуйар булгуруйбат сорудахпыт этэ. Ынахтарбыт хоту диэки былыр хаалларыллыбыт өтөхтөрү кэрийэн маччийэллэрэ. Дьэ ити өтөхтөр биһигини олус салыннараллара. Маҥнай Кэтириис эмээхсин нууччалыы охсуулаах

быыдаралаах уорута барыйан, аһаҥас түннүктэрэ хараара чөһөрүтэн, биһигини батыһа одуулаан хаалаллара — куттуура. Күнүһүн үөрөкөтө уу баһар Кэтириис күөлэ киһэтин боруора мэндээрэн, кими эрэ көһүспүттүү чуумпура сыгара суостаах буолара: 15-16 саастаах кыыс итиннэ өлбүтэ. Онтон иннибитин-кэннибитин көрүнэ-көрүнэ аһааппытын кытта аны улахан баҕайы өтөх онно оһоһун, синнибит оҥкучахтара, иннэл-таннал түспүт балаһан баһаналара, киэнкуон күрүө сыгыйбыт, тостубут сиэрдийэлэрэ — барыга эргэ, барыта былыргы олох баар буола сылдьыбытын курус туоһулара көрсөллөрө. Өтөх уна өттүгэр тэйиччи, хаһан хаппыта биллибэт, бэрт модьу, аһыйах лабаалаах, иччилээгинэн аатырар советох тиит халлаанга харбаһар. Киниэхэ сайын айы хотой сайылыыр. Дьолго биригэдьиir Ядрихинскай Д.Н. (мин таайым, республика үтүөлээх врачэ Эверстова Л.В. аҕата) уоттаан абыраабыта. Ынахтарбыт, куруук буоларын курдук, ыраах көстөр сүүнэ улахан Дьаарын булгунньаҕа багдаллан, күлүгүрэн турар сириг аттыгар маччийэн тотон, сыппыт буолаллар. Дьэ бу барыга хаһан эрэ И.Е. Винокуров төрүттэрэ арыый сэнэх, кыанар соҕус эрдэхтэринээби сайылыктара. «Эн бу сир хайдах ааттанарын, ханнык ааттаах дьон олоро сылдьыбыттарын чопчу өйдүүгүн дуо?» — диэн ыйыппыппар Ылдьаа: «Дьонум И.Е. Винокуров төрүттэрэ олоро сылдьыбыттара диэн кэпсииллэрин өйдүүбүн», — диэбитэ. Оччолорго биһиги уончалаах бэдиктэр ахсарбат, ону-маны түөрэлэһэн ыйыппат буоларбыт. Урут даһаны мань сэрии саһана Ядрихинскай Д.Н. үрдүнэн: «Куттаныман, хомуньус Мөлөкүүрөп Ылдьаа дьонно олоро сылдьыбыт өтөхтөрө», — диэн уоскутара. Кэлин мин 50-60 сс. комсомолга, колхозка үлэлирим саһана таарыйан ааһарым да ити сир тиэрриллэн, бурдук ыһар бааһына буолан, онон-манан оҥкучахтар оннулара эрэ көстөрө. Кини олоҕо, этэргэ дылы, чыыҕаах түннүгүнэн «элэс» гынан көстүбүтүн курдук түргэн уонна кылгас. Сүүһүнэн сыллар уу сүүрүгүнүү дьурулааталлар да, үтүө киһи үтүө олоҕо сүппэккэ, умнуллубакка хаһан эмэ күөрэйэ тураллар.

В. ШАПОШНИКОВА